

**SAOPŠTENJE ZAHIRA TANINA, SPECIJALNOG PREDSTAVNIKA
GENERALNOG SEKRETARA I ŠEFA UNMIK-A**

DEBATA SAVETA BEZBEDNOSTI O UNMIK-U

Njujork, 31. oktobar 2019

Gospodine predsedniče,

Uvaženi članovi Saveta bezbednosti,

Održavanje prevremenih izbora na Kosovu, 6. oktobra, koji su građanima pružili mogućnost da izaberu svoje predstavnike među 1067 kandidata za parlament, od kojih su 343 bile žene, donelo je najznačajniju promenu na političkoj sceni Kosova u proteklih dvanaest godina.

Dozvolite mi da iznesem pojedina zapažanja u vezi sa ovim izborima, na kojima je izlaznost bila najveća još od 2010. godine:

Odluka da se sazovu vanredni izbori došla je u vreme koje su obeležile unutrašnje političke podele, razbijeno jedinstvo unutar vladajuće koalicije i, što je najvažnije, percepcija javnosti o nemogućnost da se ispune obećanja data narodu Kosova.

Preliminarni rezultati pokazuju pobjedu opozicije, Samoopredeljenja (Vetëvendosje) i Demokratskog saveza Kosova (LDK), koji trenutno razmatraju mogućnost stvaranja koalicije. Ova promena političke klime izražava volju većine birača da stanu uz

nekonvencionalne političke kandidate, koji nemaju zajedničku prošlost i viziju sa prethodnim liderima.

U područjima na Kosovu u kojima većinom žive Srbi zabeležen je najveći odziv birača u poslednje vreme, što potvrđuje tendenciju aktivnog učešća ove zajednice na kosovskim izborima. Moguće je da Srpska lista postane jedina parlamentarna grupa kosovskih Srba zastupljena u zakonodavnom telu.

Sveukupno gledano, izbori su ocenjeni pozitivno od strane međunarodnih posmatrača, ali je ukazano i na izazove, kao što su finansiranje kampanja, zastrašivanje i vršenje pritiska na birače u većinski srpskim oblastima na Kosovu.

U smislu političkog učešća žena, na ovim izborima je po prvi put jedna vodeća politička partija na Kosovu imenovala ženu kao svog kandidata za premijera. Drugi ohrabrujući znaci su predizborna obećanja o većoj rodnoj ravnopravnosti u vladi i velika izlaznost mladih birača.

Gospodine Predsedniče,

Ostajem u nadi da će novo rukovodstvo znati da iskoristi momentum ovih izbora i da će ispuniti obećanja data građanima tako što će unaprediti vladavinu prava, boriti se protiv korupcije i organizovanog kriminala i rešavati problem nezaposlenosti.

Međunarodna zajednica takođe očekuje da novi lideri potvrde svoju posvećenost pregovorima sa Beogradom i osiguraju da prepreke dijalogu budu uklonjene. Posebno bi trebalo uložiti napore da politička retorika i delovanje doprinesu nastavku i napretku dijaloga nakon godinu dana zastoja u pregovorima.

Pozdravljam stalne napore brojnih ključnih međunarodnih aktera da ponovo ožive politički dijalog. Iako sam uveren da sporazum Beograda i Prištine može da bude održiv samo ako je utemeljen na odgovornom delovanju i lokalnom vlasništvu procesa, takođe je imperativ da tokom ove tranzicije na Kosovu međunarodna zajednica bude ujedinjena i čvrsta u svojoj podršci postizanju održivog sporazuma.

Gospodine predsedniče,

Osvrnuo bih se i na pitanje koje je već pomenuto na poslednjoj debati o Kosovu, 10. juna. Kao što vam je poznato, 28. maja, kosovska policija je uhapsila dvojicu službenika UNMIK-a. Hapšenja su izvršena tokom policijske operacije protiv krijumčarenja i organizovanog kriminala. Kako što sam naveo pred ovim Savetom, 10. juna, UNMIK u potpunosti stoji iza napora kosovskih institucija u borbi protiv organizovanog kriminala i korupcije.

Podsetio bih na činjenicu da su tokom ovog hapšenja obojica službenika teško pretučena i povređena, potom zadržana u pritvoru i kasnije oslobođena. Osim toga,

pokrenuti su krivični postupci protiv obojice, a protiv jednog od njih sazvano je ročište o pritvoru. U cilju utvrđivanja činjenica, osnovao sam istražni tim sastavljen od članova osoblja Sekretarijata UN-a van UNMIK-a, koji imaju visoku istražiteljsku i pravnu stručnost. Ovaj tim je sproveo iscrpnu istragu, tokom koje je ispitaio više od 50 svedoka i pregledao fotografske, video i dokumentovane dokaze. Međunarodni partneri i kosovske institucije, uključujući kosovsku policiju, sarađivali su u ovoj istrazi. Istražni tim mi je sada dostavio svoj izveštaj.

Ovo su činjenice:

- Istražni tim nije pronašao nijedan dokaz u prilog optužbama o neispravnom postupanju dvojice službenika UNMIK-a. Tim je potvrdio da su obojica bili na službenoj dužnosti kad su uhapšeni. Njihovo hapšenje i zadržavanje u pritvoru desilo se uprkos tome što su se jasno identifikovali kao osoblje UN-a.
- Tim je pronašao čvrste dokaze o prekomernoj upotrebi sile od strane kosovske policije. Kao rezultat toga, g. Krasnoščekov je zadobio prelome u zadnjem i bočnom predelu lobanje, jagodične kosti i gornje vilične kosti, i procenjeno je da ima “akutni stres i anksiozno-depresivne reakcije”. Gospodin Dimović je zadobio veći broj kontuzija i oderotina na koži u predelu glave i grudnog koša, gubitak sluha u oba uha i devijaciju nosnog septuma. Takođe mu je dijagnostikovano posttraumatski stresni poremećaj.

- Bez prethodnog ovlašćenja Ujedinjenih nacija, kosovska policija je odvezla i zadržala vozilo UNMIK-a, i izvršeni su forenzički pregledi na jednom telefonu koji je vlasništvo UNMIK-a i na dve SIM kartice.
- Hapšenje i pritvaranje osoblja UNMIK-a dok su na službenoj dužnosti, kao i pokretanje krivičnih postupaka protiv njih, predstavljaju očiglednu povredu njihovog imuniteta od hapšenja i pritvaranja i od sudskog procesa. Upotreba prekomerne sile, zadiranje u imovinu Misije i dalje vođenje krivičnih postupaka protiv obojice službenika predstavljaju očigledno kršenje važećeg pravnog okvira, između ostalog i Rezolucije 1244 Saveta bezbednosti, uredbi UNMIK-a i standarda međunarodnog prava ljudskih prava. Međunarodni službenik je takođe proglašen „personom non grata“, što je koncept koji se ne može primeniti ni odnositi na osoblje UN-a. Ovakvi postupci su neprihvatljivi i ne bi ih trebalo tolerisati.
- Svi krivični postupci koji su u toku protiv ove dvojice službenika moraju dakle da budu odmah prekinuti; status, privilegije i imunitet osoblja UN moraju se u potpunosti poštovati u svakom trenutku; kosovski organi bi trebalo da pokrenu istragu o onim pripadnicima kosovske policije koji su umešani u incidente kako bi na odgovarajući način bili pozvani na odgovornost; i potrebno je da kosovske institucije preduzmu korake kako bi osigurale da se ovakvi incidenti ne ponove.

Gospodine Predsedniče,

UNMIK je proteklih dana upoznao kosovske organe o ishodu ove istrage. Mogu sa zadovoljstvom da saopštim da su razgovori protekli u pozitivnom duhu. Sve dok ovaj Savet ima mandat za međunarodno prisustvo na Kosovu, očekujem da će institucije Kosova i UNMIK-a raditi uz puno uzajamno poštovanje. Ponosni smo što je UNMIK odigrao centralnu ulogu u formiranju kosovske policije i sudstva, i nadamo se da im je namera da uklone sve nedostatke i da rade u skladu s međunarodnim normama i standardima.

Gospodine Predsedniče,

U daljem sprovođenju našeg mandata, nastavićemo da podupiremo vladavinu prava i ljudska prava, čiji je suštinski element pristup pravosuđu za svakog pojedinca. Centar za pravnu pomoć, kojeg finansira UNMIK, pruža besplatnu pravnu pomoć osobama iz ranjivih grupacija stanovništva. Nastavljamo da pomažemo integraciju pravosuđa na severu Kosova i da pružamo podršku sudskoj infrastrukturi na celom Kosovu. Pored toga, pomažemo lokalnoj vlasti na severu Kosova da osnuje prvo do sada regionalno prihvatilište za preživjele žrtve rodno zasnovanog nasilja. Takođe smo pokrenuli platformu koja okuplja organizacije civilnog društva širom Kosova kako bi osnažili građane u zastupanju i praćenju poštovanja njihovih osnovnih ljudskih prava na lokalnom nivou najbližem njima.

Kao deo našeg okvira za izgradnju poverenja, koji je i dalje u središtu naše vizije, Misija je ponudila podršku u oblasti jezičkih prava. U saradnji sa Poverenikom Kosova za jezike i Međunarodnom organizacijom za migracije, angažovali smo jezičke stručnjake iz Beograda i Prištine na pripremi prvog srpsko-albanskog i albansko-srpskog rečnika još od 1984, koji je sada dostupan na internetu.

Gospodine Predsedniče,

Danas obeležavamo 19 godina od kad je ovaj Savet usvojio Rezoluciju 1325 o ženama, miru i bezbednosti. Tim povodom bih podvukao važnost rodno odgovornih političkih procesa. Naša misija nastavlja da kroz konkretne projekte pruža podršku takvim nastojanjima sa ženama liderima i međunarodnim partnerima, među kojima su entitet UN Žene i Evropska unija.

Takođe bih ponovio, g. Predsedniče, poziv Generalnog sekretara da se pomogne najugroženijim zajednicama na Kosovu davanjem doprinosa Namenskom fondu Ujedinjenih nacija za pomoć zajednicama Aškalija, Egipćana i Roma na Kosovu. Pozdravljam prvi doprinos Namenskom fondu koji je primljen ranije ove godine. Međutim, želim da uputim apel za dodatne doprinose kako bi se omogućio svrsishodan odgovor na hitne potrebe pogođenih zajednica.

Gospodine Predsedniče,

Budući da se približavamo 75. godišnjici Ujedinjenih nacija, trebalo bi se podsetiti na ključnu važnost reči “Mi, narodi”. Ove prve dve reči naše Povelje podsećaju nas da vitalni rad država u očuvanju međunarodnog mira i bezbednosti može istrajati jedino ako ima uporište u čvrstim društvenim temeljima. Ova vizija naših osnivača inspiriše rad UNMIK-a. Želim da izrazim svoju duboku zahvalnost ovom Savetu za postojanu angažovanost i neprestanu podršku našoj Misiji.

Hvala Vam, g. Predsedniče.